

Daniela Ortiz posa el dit a la nafra del colonialisme de La Virreina

El centre dedica una gran exposició a l'artista i exposa els llegats de la Sala Aixelà i Voula Papaioannou

4 min. BARCELONA 22/11/2019 21:31

ANTONI RIBAS TUR (/FIRMES/ANTONI_RIBAS_TUR/)
+ Segueix-me

0

Comparteix

Guarda

Daniela Ortiz al menjador de La Virreina / FRANCESC MELCION MUSEU BENAKI / LA VIRREINA

El Palau de la Virreina es remunta a un encàrrec del virrei del Perú i marquès de Castellbell, Manuel d'Amat i de Junyent, i té aquest nom perquè hi va viure la seva esposa i vídua. Si l'Ajuntament de Barcelona va promoure la retirada de la imatge d'Antonio López -encara no ha pogut canviar-li el nom a la plaça-, hauria de continuar la feina amb aquest edifici i exorcitzar-lo dels estralls colonialistes del seu primer propietari al Perú. Per això també és tan important que el Centre de la Imatge que té la seu al palau presenti a partir d'avui l'exposició de l'artista peruana Daniela Ortiz (Cuzco, 1985) *Esta tierra jamás será fértil por haber parido colonos*.

L'exposició és la primera revisió dels deu últims anys de la feina de Daniela Ortiz, està comissariada pel director de La Virreina, Valentín Roma, i inclou 31 obres. Precisament la peça més important està ubicada a l'antic menjador del palau, molt a la vora d'un retrat del virrei, i consisteix en 16 pintures amb les quals l'artista subverteix el racisme colonial implícit a les pintures de castes, que van a arribar a Europa amb el virrei Amat: "Eren unes pintures que mostraven l'ordre racialitzat de la societat a Llatinoamèrica i el que volien anomenar mestissatge", afirma Daniela Ortiz.

En les pintures de castes hi havia 16 tipus de mestissos, com el mulato, la castissa, l'albí i el morisc, i Ortiz ha fet servir la mateixa quantitat d'exemples per classificar la blancor, com els empresaris burgesos, els ecologistes, els anarquistes, la classe treballadora, els missioners i els voluntaris. "En aquelles pintures no es parlava dels tipus blancor i mostren clarament la relació de la racialització amb la classe social: el teu estatus social és inferior com menys blanquejat estiguis. És una cosa que es manté avui dia". Un altre dels casos és el dels independentistes d'arreu de l'Estat, segons Ortiz, hi ha "catalans, gallecs i bascos que diuen que viuen en un sistema colonial sense aturar-se a reflexionar sobre quin és el seu lloc en l'estructura imperial".

Ortiz treballa amb diferents llenguatges, com el vídeo, els llibres, la fotografia, les instal·lacions i l'escultura, i les obres es remunten a l'arribada d'Ortiz a Espanya. Amb els seus treballs critica la celebració del Dia de la Hispanitat, el fet que es pugui sedar les persones a les quals s'ha de deportar i els indicadors de la Direcció d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. També critica que el dret de sang sigui necessari per obtenir la nacionalitat en països com Espanya i "l'explotació de les fronteres amb finalitats econòmiques i violentes" de l'Agència Europea de Control de Costes i Fronteres. "Fa deu anys que visc a Barcelona, i no m'imaginava que a Europa hi hagués aquest racisme institucional, perquè Europa té la capacitat de construir-se a si mateixa com un ens superior, fins i tot superior a no ser racista", diu l'artista, que també posa en relació la seva obra amb el cop d'estat a Bolívia: "No és un cop d'estat només al govern i l'estat bolivià. És un cop als pobles que no només han donat suport a un procés durant el qual s'han nacionalitzat certs serveis empreses, sinó a un procés de descolonització i de reforçar les identitats aimara i quítxua, que és molt antiracista i que ha qüestionat profundament l'ordre colonial".

La Sala Aixelà torna a la llum

Com és habitual, a La Virreina inauguren les exposicions de tres en tres. També es pot veure a partir d'avui *Sala Aixelà (1959-1975)*, que estava instal·lada al subterrani de la botiga homònima especialitzada en aparells audiovisuals que va haver-hi al número 13 de la rambla de Catalunya, dirigida pel crític Josep Maria Casademont. "Va ser un espai en el qual es potenciava la creativitat dels joves", diu Laura Terré, historiadora de la